

ПРЕКРШАЈНОПРАВНА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Антидискриминационим прописима Републике Србије санкционисани су поједини акти дискриминације и пропуштање да се спроведу посебне мере које су законом прописане ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Сагласно члану 33. тачка 4. *Закона о забрани дискриминације* („Сл. гласник РС“, бр.22/2009), Повереник за заштиту равноправности овлашћен је да подноси прекршајне пријаве због повреде права предвиђених антидискриминационим прописима. С обзиром на своју улогу и задатке, Повереник је овлашћен на подношење прекршајних пријава како због прекршаја утврђених *Законом о забрани дискриминације*, тако и због прекршаја утврђених посебним антидискриминационим законима: *Законом о заштити права и слобода националних мањина* (Службени лист СРЈ, бр. 11/2002, Службени лист СЦГ, бр. 1/2003, Службени гласник РС, бр. 72/2009), *Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом* („Сл. гласник РС“, бр. 33/06), *Законом о равноправности полова* („Сл. гласник РС“, бр. 104/09), као и другим прописима којима се остварује и штити равноправност.

У даљем тексту изложен је преглед прекршаја који су утврђени антидискриминационим прописима. Ради лакшег праћења, сваки прекршај је описно именован, уз цитирање оне законске одредбе за чију се повреду односи.

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ („Сл.гласник РС“, бр. 22/2009)

Дискриминаторно поступање органа јавне власти

1. Службено лице, односно одговорно лице у органу јавне власти које поступи дискриминаторски казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара (члан 50).

Дискриминаторско поступање службеног лица, односно одговорног лица у органу јавне власти, сматра се тежом повредом радне дужности, у складу са законом (члан 15. став 2).

Нарушавање једнаких могућности у области рада

2. Правно лице, односно предузетник који на основу личног својства

- лицу које обавља привремене и повремене послове,
- лицу на допунском раду,
- студенту и ученику на пракси,
- лицу на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, односно волонтеру,

нарушава једнаке могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 51. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 51. став 2).

Забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености (члан 16. став 1).

Дискриминација у пружању услуга

3. Правно лице, односно предузетник који у оквиру своје делатности, на основу личног својства лица или групе лица,

- одбије пружање услуге,
- за пружање услуге тражи испуњење услова који се не траже од осталих лица или група лица,
- односно ако у пружању услуге неоправдано да првенство другом лицу или групи лица казниће се новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 52. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 52. став 3).

Дискриминација у пружању јавних услуга постоји ако правно или физичко лице, у оквиру своје делатности, односно занимања, на основу личног својства лица или групе лица, одбије пружање услуге, за пружање услуге тражи испуњење услова који се не траже од

других лица или групе лица, односно ако у пружању услуга неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица (члан 17. став 1)

Дискриминација у пружању јавних услуга и коришћењу објеката и површина

4. Ако правно лице односно предузетник, власник, односно корисник објекта у јавној употреби или јавне површине лицу или групи лица на основу њиховог личног својства онемогући приступ тим објектима, односно површинама, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара, односно одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се за прекршај новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 52. став 2 и 4).

Свако има право на једнак приступ објектима у јавној употреби (објекти у којима се налазе седишта органа јавне власти, објекти у области образовања, здравства, социјалне заштите, културе, спорта, туризма, објекти који се користе за заштиту животне средине, за заштиту од елементарних непогода и сл.), као и јавним површинама (паркови, тргови, улице, пешачки прелази и друге јавне саобраћајнице и сл.), у складу са законом (члан 17. став 2).

Верска дискриминација

5. Ако поступи противно начелу слободног испољавања вере или уверења, односно ако лицу или групи лица ускрати право на стицање, одржавање, изражавање и промену вере или уверења, као и право да приватно или јавно изнесу, односно поступе сходно својим уверењима казниће се:

- новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара одговорно лице у органу јавне власти;
- новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара правно лице односно предузетник;
- новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара одговорно лице у правном лицу и физичко лице (члан 53. став 1, 2 и 3).

Дискриминација постоји ако се поступа противно начелу слободног испољавања вере или уверења, односно ако се лицу или групи лица ускраћује право на стицање, одржавање, изражавање и промену вере или уверења, као и право да приватно или јавно изнесе или поступи сходно својим уверењима.

Не сматра се дискриминацијом поступање свештеника, односно верских службеника које је у складу са верском доктрином, уверењима или циљевима црква и верских заједница уписаних у регистар верских заједница, у складу са посебним законом којим се

уређује слобода вероисповести и статус црква и верских заједница (члан 18).

Дискриминација у области образовања и стручног оспособљавања

6. Васпитна, односно образовна установа која лицу или групи лица, на основу њиховог личног својства неоправдано отежа или онемогући упис, односно искључи их из васпитне, односно образовне установе, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 54. став 1), одговорно лице у васпитној, односно образовној установи казниће се за прекршај новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 54. став 2).

Забрањено је лицу или групи лица на основу њиховог личног својства, отежати или онемогућити упис у васпитно-образовну установу, или искључити их из ових установа, отежати или ускратити могућност праћења наставе и учешћа у другим васпитним, односно образовним активностима, разврставати ученике по личном својству, злостављати их и на други начин неоправдано правити разлику и неједнако поступати према њима (члан 19. став 2).

Дискриминација на основу пола

7. Правно лице које ускрати право или призна погодности с обзиром на пол, односно експлатише лице или групу лица с обзиром на пол, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 55. став 1).

Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол или због промене пола. Забрањено је и физичко и друго насиље, експлоатација, изражавање мржње, омаловажавање, уцењивање и узнемиравање с обзиром на пол, као и јавно заговарање, подржавање и поступање у складу са предрасудама, обичајима и другим друштвеним обрасцима понашања који су засновани на идеји подређености или надређености полова, односно стереотипних улога полова (члан 20. став 2).

Ако предузетник ускрати право или призна погодности с обзиром на пол, односно врши физичко и друго насиље, експлоатацију, изражава мржњу, омаловажава, уцењује и узнемирава лице или групу лица с обзиром на пол, казниће се новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 55. став 2); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од од 5.000 до 50.000 динара (члан 55 став 3).

Дискриминација на основу сексуалне оријентације

8. Правно лице или предузетник који лице или групу лица позове да се јавно изјасне о својој сексуалној оријентацији, односно ако спречи изражавање њихове сексуалне оријентације у складу са Законом о забрани дискриминације, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 56. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара.

Сексуална оријентација је приватна ствар и нико не може бити позван да се јавно изјасни о својој сексуалној оријентацији.

Свако има право да се изјасни о својој сексуалној оријентацији, а дискриминаторско поступање због таквог изјашњавања је забрањено (члан 21).

Дискриминација деце

9. Правно лице или предузетник који дискриминише дете, односно малолетника према брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позива на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола или прави разлику према имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу његових родитеља, односно старатеља и чланова породице, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 57. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 57. став 2)

Забрањено је дискриминисати дете, односно малолетника према здравственом стању, брачном, односно ванбрачном рођењу, јавно позивање на давање предности деци једног пола у односу на децу другог пола, као и прављење разлике према здравственом стању, имовном стању, професији и другим обележјима друштвеног положаја, активностима, израженом мишљењу или уверењу дететових родитеља, односно старатеља и чланова породице (члан 22. став 2).

Дискриминација на основу старосног доба

10. Правно лице или предузетник који занемарује или узнемирава лице на основу старосног доба у пружању здравствених или других јавних услуга казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 58. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 58. став 2).

Забрањено је дискриминисати лица на основу старосног доба (члан 23. став 1).

Дискриминација због политичке или синдикалне припадности

11. Правно лице или предузетник који дискриминише лице или групу лица због њихових политичких убеђења или припадности, односно неприпадности политичкој странци казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 59. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 59. став 2).

Забрањена је дискриминација због политичких убеђења лица или групе лица, односно припадности или неприпадности политичкој странци односно синдикалној организацији (члан 25. став 1).

Дискриминација с обзиром на здравствено стање

12. Правно лице или предузетник који лицу или групи лица на основу њиховог личног својства неоправдано одбије пружање здравствених услуга, постави посебне услове за пружање здравствених услуга који нису оправдани медицинским разлозима, одбије постављање дијагнозе и ускрати информације о тренутном здравственом стању, предузетим или намераваним мерама лечења или рехабилитације, као и ако их узнемирава, вређа и омаловажава у току боравка у здравственој установи, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 60. став 1); одговорно лице у правном лицу, односно у органу јавне власти, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 60. став 2).

Дискриминација лица или групе лица с обзиром на њихово здравствено стање, као и чланова њихових породица постоји нарочито ако се лицу или групи лица због њихових личних својстава неоправдано одбије пружање здравствених услуга, поставе посебни услови за пружање здравствених услуга који нису оправдани медицинским разлозима, одбије постављање дијагнозе и ускрате информације о тренутном здравственом стању, предузетим или намераваним мерама лечења или рехабилитације, као и

узнемиравање, вређање и омаловажавање у току боравка у здравственој установи (члан 27. став 2).

**ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О СПРЕЧАВАЊУ
ДИСКРИМИНАЦИЈЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ
(„Сл. гласник РС“, бр.33/2006)**

Дискриминација у остваривању права на удруживање

1. Удружење које одбије особи са инвалидитетом захтев за учлањење у удружење због њене инвалидности казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 46. став 1 тачка 1); одговорно лице у удружењу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 46. став 2);

Удружење које постави посебне услове за учлањење особи са инвалидитетом у удружење казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 46. став 1 тачка 2); одговорно лице у удружењу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 46. став 2);

Удружење које ускрати права учлањеној особи са инвалидитетом да бира и буде бирана у органе управљања удружења, односно постави посебне услове за избор особе са инвалидитетом у органе управљања удружења казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 46. став 1 тачка 3); одговорно лице у удружењу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 46. став 2).

Дискриминација због инвалидности у удружењима обухвата:

1. одбијање захтева за учлањење у удружење особи са инвалидитетом због њене инвалидности;
2. постављање посебних услова за учлањење особа са инвалидитетом у удружење;
3. ускраћивање права особи са инвалидитетом да бира и буде бирана у органе управљања удружења;
4. постављање посебних услова за избор особа са инвалидитетом у органе управљања удружења (члан 12. став 2).

Дискриминација у вези са пружањем услуга

2. Правно лице које одбије да пружи услугу особи са инвалидитетом, осим ако би пружање услуге угрозило живот или здравље особе са инвалидитетом или другог лица казниће се новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 47. став 1 тачка 1.); одговорно лице у правном лицу, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 47. став 2 и 3);

Правно лице које пружи услугу особи са инвалидитетом под неповољнијим условима од оних под којим се услуга пружа другим корисницима, осим ако би пружање услуге под редовним условима угрозило живот или здравље особе са инвалидитетом или другог лица (члан 47. став 1 тачка 2); одговорно лице у правном лицу, као и физичко лице казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 47. став 2 и 3);

Дискриминација на основу инвалидности у погледу доступности услуга нарочито обухвата:

1. одбијање пружања услуга особи са инвалидитетом, осим ако би пружање услуге угрозило живот или здравље особе са инвалидитетом или другог лица;
2. пружање услуге особи са инвалидитетом под другачијим и неповољнијим условима од оних под којима се услуга пружа другим корисницима, осим ако би пружање услуге под редовним условима угрозило живот или здравље особе са инвалидитетом или другог лица (члан 13. став 5 тачке 1 и 2).

Дискриминација у вези са здравственим услугама

3. Правно лице које поставља посебне услове за пружање здравствених услуга особама са инвалидитетом у случајевима када ти услови нису оправдани медицинским разлозима казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 48. став 1); одговорно лице у правном лицу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 48. став 2).

Дискриминацијом особа са инвалидитетом приликом пружања здравствених услуга сматра се:

2. постављање посебних услова за пружање здравствених услуга особама са инвалидитетом ако ти услови нису оправдани медицинским разлозима (члан 17. став 2 тачка 2).

Дискриминација у вези са васпитањем и образовањем

4. Правно лице које ускрати пријем детету предшколског узраста, ученику односно студенту са инвалидитетом у васпитну, односно образовну установу која одговара његовом претходно стеченом знању, односно образовним могућностима казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 49. став 1 тачка 1); одговорно лице у правном лицу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 49. став 2);

Дискриминација због инвалидности на свим нивоима васпитања и образовања обухвата:

1. ускраћивање пријема детета предшколског узраста, ученика, односно студента са инвалидитетом у васпитну односно образовну

установу која одговара његовом претходно стеченом знању, односно образовним могућностима (члан 18. став 2 тачка 1).

5. Правно лице које искључи из васпитне, образовне установе коју похађа дете предшколског узраста, ученика односно студента са инвалидитетом из разлога везаних за његову инвалидност (члан 49. став 1 тачка 2); одговорно лице у правном лицу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 49. став 2);

Дискриминација због инвалидности на свим нивоима васпитања и образовања обухвата:

2. искључење из васпитне односно образовне установе коју већ похађа дете предшколског узраста, ученик, односно студент са инвалидитетом из разлога везаних за његову инвалидност (члан 18. став 2 тачка 2).

6. Наставник, васпитач или друго лице запослено у образовној, односно васпитној установи које стално или учестано узнемирава, вређа и омаловажава ученика, студента односно дете предшколског узраста због његове инвалидности казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара (члан 50).

Посебно тежак облик дискриминације због инвалидности јесте узнемиравање, вређање и омаловажавање инвалидног детета предшколског узраста, ученика, односно студента због његове инвалидности, када те радње врши васпитач, наставник или друго лице запослено у васпитној, односно образовној установи (члан 20).

Дискриминација у вези са превозом

7. Правно лице-превозник који одбије да превезе особу са инвалидитетом казниће се за прекршај новчаном казном од 25.000 до 500.000 динара (члан 51. став 1); одговорно лице у правном лицу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 51. став 2); предузетник ће се казнити новчаном казном од 10.000 до 250.000 динара (члан 51. став 3); возно особље ће се казнити новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 51. став 4);

Дискриминацијом из става 1. овог члана сматра се:

1. одбијање да се превезе путник са инвалидитетом (члан 27. став 2 тачка 1).

8. Возно особље које стално или учестано узнемирава, вређа и омаловажава путнике са инвалидитетом у току путовања због његове инвалидности казниће се за прекршај новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 52).

Посебно тежак облик дискриминације због инвалидности представља узнемиравање, вређање и омаловажавање путника са инвалидитетом у току путовања од стране посаде превозног средства, због његове инвалидности (члан 29).

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О РАВНОПРАВНОСТИ ПОЛОВА
(„Сл.гласник РС“, бр.104/2009)

Дискриминација у области образовања

1. Установа која изврши дискриминацију засновану на полу у вези са:

- условима за пријем и за одбијање пријема у установу;
- условима и могућностима приступа сталном образовању, укључујући све програме за образовање одраслих и програме функционалног описмењавања;
- условима за искључење из процеса образовања, научног рада и стручног усавршавања;
- начином пружања услуга и давања погодности и обавештења;
- оценом знања и вредновањем постигнутих резултата;
- условима за стицање стипендија и других врста помоћи за школовање и студије,
- условима за избор или стицање звања, професионалног усмеравања, стручног усавршавања и стицања диплома;
- условима за напредовање;
- доквалификацију или преквалификацију

казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 53. став 1); одговорно лице у установи казниће се новчаном казном од 5.000 до 15.000 динара (члан 53 став 2).

Образовне и научне установе као и установе за стручно оспособљавање не смеју вршити дискриминацију засновану на полу, нарочито у вези са:

- 1) условима за пријем и за одбијање пријема у установу;
- 2) условима и могућностима приступа сталном образовању, укључујући све програме за образовање одраслих и програме функционалног описмењавања;
- 3) условима за искључење из процеса образовања, научног рада и стручног усавршавања;
- 4) начином пружања услуга и давања погодности и обавештења;
- 5) оценом знања и вредновањем постигнутих резултата;
- 6) условима за стицање стипендија и других врста помоћи за школовање и студије;
- 7) условима за избор или стицање звања, професионалног усмеравања, стручног усавршавања и стицања диплома;

8) условима за напредовање, доквалификацију или преквалификацију. (члан 30. став 1 тач. 1-8)

Дискриминација у области рада

2. Послодавац са својством правног лица који:

- 1) не изради план мера за обезбеђење равномерне заступљености полова из члана 13. став 1

Послодавац који има у радном односу више од 50 запослених на неодређено време дужан је да усвоји план мера за отклањање или ублажавање неравномерне заступљености полова за сваку календарску годину, најкасније до 31. јануара (члан 13. став 1).

- 2) не сачини годишњи извештај о спровођењу плана мера из члана 13. став 2.

Послодавац који има у радном односу више од 50 запослених на неодређено време дужан је да усвоји план мера за отклањање или ублажавање неравномерне заступљености полова за сваку календарску годину, најкасније до 31. јануара.

Послодавац је дужан да сачини годишњи извештај о спровођењу плана мера из става 1. овог члана најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину (члан 13. став 1 и 2).

- 3) приликом запошљавања или радног ангажовања захтева или користи обавештења о породичном животу или породичним плановима кандидата;
- 4) приликом јавног оглашавања послова, услова за њихово обављање и одлучивање о избору лица ради заснивања радног односа или другог вида радног ангажовања, направи разлику по полу;

Приликом јавног оглашавања послова и услова за њихово обављање и одлучивања о избору лица која траже запослење ради заснивања радног односа или другог вида радног ангажовања, није дозвољено прављење разлике по полу, осим ако постоје оправдани разлози утврђени у складу са законом којим се уређује рад (члан 15).

- 5) приликом распоређивања на посао повреди одредбе о равноправности полова;

Припадност полу не може да буде сметња напредовању на послу. Одсуствовање са посла због трудноће и родитељства не сме да буде сметња за избор у више звања, напредовање и стручно усавршавање.

Одсуствовање са посла због трудноће и родитељства не сме да буде основ за распоређивање на неодговарајуће послове и за отказ уговора о раду у складу са законом којим се уређује рад (члан 16)

- 6) повреди одредбе о једнаком плаћању истог рада жене и мушкараца;

Запослени, без обзира на пол, остварују право на једнаку зараду за исти рад или рад једнаке вредности код послодавца, у складу са законом којим се уређује рад (члан 17)

- 7) не предузме мере да заштити запослено лице од узнемиравања, сексуалног узнемиравања или сексуалног уцењивања;

Узнемиравање, сексуално узнемиравање или сексуално уцењивање на раду или у вези са радом које чини запослени према другом запосленом сматра се повредом радне обавезе која представља основ за отказ уговора о раду, односно за изрицање мере престанка радног односа, као и основ за удаљење запосленог са рада (члан 18. став 1)

- 8) не поштује одредбе о равноправној заступљености полова приликом организовања стручног усавршавања или обуке;

У сваком циклусу стручног усавршавања или обуке послодавац води рачуна о томе да заступљеност полова одсликава у највећој могућој мери структуру запослених код послодавца, или у организационој јединици за коју се врши обука и о томе извештава у годишњем извештају из члана 13. став 2. овог закона (члан 19)

- 9) запосленом лицу откаже радни однос или уговор о раду супротно одредбама овог закона;

Покретање поступка од стране запосленог због дискриминације по основу пола, узнемиравања, сексуалног узнемиравања или сексуалног уцењивања не могу се сматрати оправданим разлогом за отказ уговора о раду, односно престанак радног и другог (уговорног) односа по основу рада, нити могу бити оправдан основ да се запослени прогласи вишком запослених у складу са прописима који уређују рад (члан 20.)

казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 100.000 динара (члан 54. став 1); предузетник ће се казнити новчаном казном од 5.000 до 25.000 динара (члан 54. став 2); одговорно лице код послодавца казниће се наовчаном казном од 5.000 до 25.000 динара (члан 54. став 3).

Дискриминација у области јавног информисања

3) Одговорно лице у средству јавног информисања ако се информацијом објављеном у том средству вређа достојанство лица с обзиром на припадност одређаном полу, повређује равноправност лица према полној припадности или подстиче такво повређивање, казниће се новчаном казном од 5.000 до 25.000 динара.

Информације путем средстава јавног информисања не смеју садржавати нити подстицати дискриминацију засновану на полу.

Одредбе става 1. овог члана односе се и на све видове реклама и пропагандног материјала.

Средства јавног информисања дужна су да кроз своје програме развијају свест о равноправности заснованој на полу као и да предузимају одговарајуће мере ради измене друштвених и културних образаца, обичаја и сваке друге праксе, који условљавају стереотипе, предрасуде и дискриминацију утемељену на идеји о подређености, односно надређености одређеног пола (члан 41).

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О РАДУ

(„Сл.гласник РС“, бр. 24/2005, 61/2005 и 54/2009)

Дискриминаторно поступање послодавца

1) Послодавац који прекрши забрану дискриминације у смислу овог закона, казниће се за прекршај новчаном казном од 800.000 до 1.000.000 динара (члан 273. став 1 тачка 1); предузетник ће се казнити новчаном казном од 400.000 до 500.000 динара (члан 273. став 2); одговорно лице у правном лицу казниће се новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара (члан 273. став 3).

Забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство (члан 18).

Непосредна дискриминација, у смислу овог закона, јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона

којим се лице које тражи запослење, као и запослени, ставља у неповољнији положај у односу на друга лица у истој или сличној ситуацији (члан 19. став 1).

Посредна дискриминација, у смислу овог закона, постоји када одређена наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса ставља или би ставила у неповољнији положај у односу на друга лица - лице које тражи запослење, као и запосленог, због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. овог закона (члан 19. став 2).

Дискриминација из члана 18. овог закона забрањена је у односу на:

- 1) услове за запошљавање и избор кандидата за обављање одређеног посла;
- 2) услове рада и сва права из радног односа;
- 3) образовање, оспособљавање и усавршавање;
- 4) напредовање на послу;
- 5) отказ уговора о раду (члан 20 став 1).

Одредбе уговора о раду којима се утврђује дискриминација по неком од основа из члана 18. овог закона ништаве су (члан 20. став 2).

Забрањено је узнемиравање и сексуално узнемиравање (члан 21. став 1).

Узнемиравање, у смислу овог закона, јесте свако нежељено понашање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона које има за циљ или представља повреду достојанства лица које тражи запослење, као и запосленог, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење (члан 21. став 2).

Сексуално узнемиравање, у смислу овог закона, јесте свако вербално, невербално или физичко понашање које има за циљ или представља повреду достојанства лица које тражи запослење, као и запосленог у сфери полног живота, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење (члан 21. став 3).

2) Ако се извршењем прекршаја из члана 273. став 1. нанесе материјална штета запосленом или другом физичком или правном лицу, послодавцу се може изрећи и заштитна мера - забрана вршења делатности, у складу са законом.

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О СПОРТУ

(„Сл.гласник РС“, бр. 24/2011)

Дискриминација спортиста

1) Спортска организација или друго правно лице које прекрши забрану дискриминације спортиста, казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара (члан 183. став 1 тачка 1); одговорно лице у спортској организацији или другом правном лицу казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 183. став 2);

Забрањена је свака непосредна и посредна дискриминација спортиста у обављању спортских активности, с обзиром на неко лично својство, пол, статус, опредељење или уверење, укључујући и дискриминацију професионалних спортиста и спортиста који желе то да постану у погледу запошљавања, зараде или услова рада, осим када се прављење разлике, односно стављање спортисте у неповољнији положај у односу на друге спортисте у истој или сличној ситуацији темељи на самој природи или стварним и одлучујућим условима обављања одређене спортске активности, а циљеви који се тиме желе постићи јесу оправдани.

Одредбе уговора између спортисте и организације у области спорта којима се утврђује дискриминација спортисте - ништаве су, а одредбе спортских правила и општих аката организација у области спорта којима се утврђује дискриминација спортисте - не примењују се.

Спортисти који нема пуноважно закључен уговор са одређеном спортском организацијом не може бити спортским правилима ускраћено право закључења уговора о раду са другом спортском организацијом, односно прелазак у другу спортску организацију и наступање за њу на спортским такмичењима у својству спортисте, уз плаћање накнаде спортској организацији из које одлази од стране спортске организације у коју прелази.

У случају споразумног раскида уговора између спортисте и спортске организације, спор између спортске организације из које одлази и спортске организације у коју прелази о износу и плаћању уговорене накнаде за трансфер не сме утицати на спортске активности спортисте и право наступа за спортску организацију у коју је прешао.

Спортиста има право на накнаду штете коју претрпи актима дискриминације организације у области спорта из ст. 1 - 4. овог члана. (члан 10)

Дискриминација спортских стручњака или стручњака у спорту

2) Спортска организација или друго правно лице које прекрши забрану дискриминације спортских стручњака и стручњака у спорту, казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара (члан 183. став 1 тачка б); и одговорно лице у спортској организацији или другом правном лицу казниће се новчаном казном у износу од 5.000 до 50.000 динара (члан 183. став 2)

Одредбе о забрани дискриминације из члана 10. овог закона сходно се примењују и на спортске стручњаке и стручњаке у спорту (члан 26. став 11).

3) Спортска организација или друго правно лице које не обезбеди да је спортски објекат приступачан особама са инвалидитетом, казниће се за прекршај новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара (члан 184. став 3); и одговорно лице у спортској организацији или другом правном лицу новчаном казном у износу од 5.000 до 30.000 динара (члан 184. став 2);

Спортски објекти морају бити приступачни лицима са посебним потребама (деца, стари, особе са инвалидитетом и др (члан 145. став 3).

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О СЛУЖБЕНОЈ УПОТРЕБИ ЈЕЗИКА И ПИСМА

(„Сл.гласник РС“, бр.45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 – др. закон и 30/2010)

Непоштовање права на употребу језика националних мањина

1) Власник радње која нема својство правног лица а која испише, односно истакне фирму супротно одредби члана 20. овог закона, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 250.000 динара (члан 25)

Фирма предузећа, установе и другог правног лица испишује се на српском језику и на језику националних мањина који је у службеној употреби у општини у којој је седиште тог субјекта.

Фирма се може исписати и на језику националних мањина, који је у службеној употреби у месту пословања субјеката из става 1. овог члана.

Правно лице из става 1. овог члана није дужно да испишује на српском језику, односно на језику националних мањина, фирму или њен део који се користи као робни знак, без обзира на његово језичко порекло.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана, односе се и на радње, односно друге облике обављања делатности. (члан 20)

2) Одговорно лице у органу, односно организацији која врши јавна овлашћења а која назив органа односно организације испише супротно одредбама члана 19. овог закона казниће се за прекршај новчаном казном од 1.000 до 25.000 динара (члан 26)

На подручјима на којима су у службеној употреби и језици националних мањина, називи места и други географски називи, називи улица и тргова, називи органа и организација, саобраћајни знаци, обавештења и упозорења за јавност и други јавни натписи испишују се и на језицима националних мањина (члан 19)

**ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О ОСНОВАМА
СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**
("Сл. гласник РС", бр. 72/2009 и 52/2011)

Повреде забране дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

1) Установа која не предузима или неблаговремено предузима, односно не предузима одговарајуће мере у случајевима повреда забране из члана 44. до 46. овог закона и теже повреде радних обавеза запослених, казниће се за прекршај новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара (члан 161. став 1 тачка 3); и директор, односно одговорно лице установе казниће се новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара (члан 161. став 2);

Забрана дискриминације

Члан 44

У установи су забрањене активности којима се угрожавају, омаловажавају, дискриминишу или издвајају лица, односно групе лица, по основу: расне, националне, етничке, језичке, верске или полне припадности, физичких и психичких својстава, сметњи у развоју и инвалидитета, здравственог стања, узраста, социјалног и културног порекла, имовног стања, односно политичког опредељења и подстицање или спречавање таквих активности, као и по другим

основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Под дискриминацијом лица или групе лица сматра се свако непосредно или посредно, на отворен или прикривен начин, искључивање или ограничавање права и слобода, неједнако поступање или пропуштање чињења, односно неоправдано прављење разлика повлађивањем или давањем првенства.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Ближе критеријуме за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, ученика или трећег лица у установи, заједнички прописује министар и министар надлежан за послове људских права.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања

Члан 45

У установи је забрањено: физичко, психичко и социјално насиље; злостављање и занемаривање деце и ученика; физичко кажњавање и вређање личности, односно сексуална злоупотреба деце и ученика или запослених.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног или понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученика или запосленог.

Занемаривање и немарно поступање представља пропуштање установе или запосленог да обезбеди услове за правилан развој детета и ученика.

Установа је дужна да одмах поднесе пријаву надлежном органу ако се код детета или ученика приметите знаци насиља, злостављања или занемаривања.

Под физичким насиљем, у смислу става 1. овог члана, сматра се: физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; насилно понашање запосленог према деци, ученицима или другим запосленим, као и ученика према другим ученицима или запосленим.

Под психичким насиљем, у смислу става 1. овог члана сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета и ученика или запосленог.

Под социјалним насиљем, у смислу става 1. овог члана сматра се искључивање детета и ученика из групе вршњака и различитих облика социјалних активности установе.

У установи је забрањен сваки облик насиља и злостављања из става 2. овог члана од стране ученика, његовог родитеља, односно старатеља или одраслог, над наставником, васпитачем, стручним сарадником и другим запосленим.

Због повреде забране из става 8. овог члана против родитеља, односно старатеља детета или ученика покреће се прекршајни, односно кривични поступак.

Протокол поступања у установи у одговору на насиље и злостављање, садржај и начине спровођења превентивних и интервентних активности, услове и начине за процену ризика, начине заштите од насиља, злостављања и занемаривања, прописује министар.

Ближе услове о начинима препознавања невербалних облика злостављања деце и ученика од стране запосленог за време неге, одмора и рекреације и других облика васпитно-образовног рада, прописује министар.

Забрана страначког организовања и деловања

Члан 46

У установи није дозвољено страначко организовање и деловање и коришћење простора установе у те сврхе.

2) Родитељ, односно старатељ детета или ученика који учини повреду забране из члана 45. став 8 овог закона казниће се новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара (члан 164. став 1); када прекршај учини малолетни ученик, казниће се његов родитељ, односно старатељ, казном из става 1 овог члана, у складу са законом којим се уређују прекршаји (члан 164. став 2)

У установи је забрањен сваки облик насиља и злостављања из става 2. овог члана од стране ученика, његовог родитеља, односно старатеља или одраслог, над наставником, васпитачем, стручним сарадником и другим запосленим (члан 45. став 8).

**ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О
ПРЕДШКОЛСКОМ ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ**
(„Сл.гласник РС“, бр. 18/2010)

Непоштовање права на употребу језика националних мањина

1) Предшколска установа која не омогући изјашњавање родитеља на којем ће језику дете стицати предшколско васпитање и образовање, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 1.000.000 динара (члан 53. став 1 тачка 1); директор, односно одговорно лице предшколске установе, односно школе која остварује предшколски програм казниће се новчаном казном од 500 до 50.000 динара (члан 53. став 1 тачка 2);

За припаднике националне мањине васпитно-образовни рад остварује се на матерњем језику, а може и двојезично или на српском, ако се за то определи најмање 50% родитеља, односно старатеља деце (члан 5. став 2).

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О ВОЛОНТИРАЊУ
(„Сл.гласник РС“, бр. 36/2010)

Дискриминација од стране организатора волонтирања

1) Организатор волонтирања са својством правног лица који прекрши начело забране дискриминације, казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000,00 до 500.000,00 динара (члан 32. став 1 тачка 1); одговорно лице у правном лицу и одговорно лице у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000,00 до 100.000,00 динара (члан 32. став 3).

Забрањено је свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање организатора волонтирања према волонтерима које представља дискриминацију у складу са законом, осим ако друкчије не произлази из природе волонтерске активности, могућности самог волонтера или ако није друкчије одређено овим законом.

Организатор волонтирања и волонтер дужни су да поступају према физичким лицима - корисницима волонтирања у складу са начелом из става 1. овог члана (члан 6).

ПРЕКРШАЈИ ПРОПИСАНИ ЗАКОНОМ О УЧЕНИЧКОМ И СТУДЕНТСКОМ СТАНДАРДУ

(„Сл.гласник РС“, бр. 18/2010)

Повреда забране дискриминације, насиља и злостављања у установи

1) Установа која угрожава, омаловажава или дискриминише ученике, односно студенте и запослене по било ком основу, казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара (члан 95. став 1 тачка 7); и директор, као одговорно лице у установи, казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара (члан 95. став 2).

У установи су забрањене активности којима се на отворен или прикривен начин угрожавају, омаловажавају или дискриминишу групе и појединци по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, узраста, сексуалне оријентације, психичког или физичког инвалидитета, конституције или се подстиче на такво понашање.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

У установи је забрањено вређање, насилно понашање и злостављање (члан 36).

**ЗАКОН О ЗАБРАНИ МАНИФЕСТАЦИЈА НЕОНАЦИСТИЧКИХ ИЛИ
ФАШИСТИЧКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И УДРУЖЕЊА И ЗАБРАНИ УПОТРЕБЕ
НЕОНАЦИСТИЧКИХ ИЛИ ФАШИСТИЧКИХ СИМБОЛА И ОБЕЛЕЖЈА**

("Сл. гласник РС", бр. 41/2009)

Материјал, симболи и обележја којим се изазива мржња

1) Правно лице које производи, умножава, складишти, презентује, велича или на било који начин шири пропагандни материјал, симболе или обележја којима се изазива, подстиче или шири расна, национална или верска мржња или нетрпељивост, пропагирају или оправдавају неонацистичке или фашистичке идеје или организације или се на други начин угрожава правни поредак казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000,00 до 1.000.000,00 динара (члан 8. став 1 тачка 1);

Забрањује се производња, умножавање, складиштење, презентација, величање или на било који други начин ширење пропагандног материјала, симбола или обележја којима се изазива, подстиче или шири мржња или нетрпељивост према слободним опредељењима грађана, расна, национална, или верска мржња или нетрпељивост, пропагирају или оправдавају неонацистичке и фашистичке идеје и организације или се на други начин угрожава правни поредак (члан 3).

2) Правно лице које производи, умножава, складишти, презентује, шири или на било који други начин употреби симболе којима се врши пропагирање или оправдавање идеја, радњи или поступака лица из члана 4. овог закона, казниће се за прекршај новчаном казном од 100.000,00 до 1.000.000,00 динара (члан 8. став 1 тачка 2);

Забрањује се производња, умножавање, складиштење, презентација, ширење или на било који други начин употреба симбола којима се пропагирају или оправдавају идеје, радње или поступци лица за које су та лица осуђена за ратне злочине (члан 4).

3) За прекршај из члана 8. став 1

- одговорно лице у правном лицу казниће се за прекршај новчаном казном од 5.000,00 до 50.000,00 динара (члан 8. став 2);
- казниће се предузетник за прекршај новчаном казном од 50.000,00 до 500.000,00 динара (члан 8. став 3);
- физичко лице казниће се за прекршај новчаном казном од 5.000,00 до 50.000,00 динара (члан 8. став 4).

4) За прекршај из члана 8. став 1 може се изрећи и заштитна мера одузимања предмета којим је прекршај извршен(члан 8. став 5).

ЗАКОН
О ЦИВИЛНОЈ СЛУЖБИ
("Сл. гласник РС", бр. 88/2009)

Поступање на недостојанствен, нехуман или понижавајући начин

1) Организација или установа за коју се утврди да је за време трајања цивилне службе, супротно овом закону, према лицу у цивилној служби поступило на недостојанствен, нехуман или понижавајући начин, казниће се за прекршај новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара (члан 66. став 1); и одговорно лице у организацији или установи казниће се за прекршај новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара (члан 66. став 2)